

ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ ПІД ЧАС ЗАСВОЄННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Горжуй Д.С.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено методи вдосконалення викладання нового словникового матеріалу на уроках англійської мови в медичних коледжах. Для ілюстрації своїх положень автор застосовує матеріали, адаптовані з британських підручників, аналізуючи шляхи презентації словникових одиниць і перевірки їх розуміння методом ССQ.

Ключові слова: методи викладання англійської мови, англійська мова за професійним спрямуванням, словник, метод ССQ.

The article deals with ways to benefit the process of teaching new vocabulary during lessons in medical colleges. The author uses materials adapted from Career Paths: Medical textbook by V. Evans to further highlight his ideas. He analyzes methods of presenting lexis and checking its understanding by students through concept-checking questions (CCQ).

Keywords: methods of teaching EFL, English for Specific Purposes (ESP), vocabulary, concept-checking questions (CCQ).

Актуальність проблеми. У березні Кабінетом Міністрів України було затверджено оновлені принципи атестації майбутніх лікарів – Єдиний державний кваліфікаційний іспит (ЄДКІ). З 2019 року випускник медичного вишу зможе отримати кваліфікацію медичного працівника, якщо він успішно подолає всі частини екзамену, серед яких – перевірка знань професійної англійської мови, а також міжнародний іспит з основ медицини IFOM [2]. Англійська мова стала важливим складником компетентності фахівця-медика і дієвим кар'єрним чинником [1]. Тому актуальним стає використання здобутків не лише вітчизняних, а й іноземних викладачів-методистів англійської мови як іноземної, а також їх адаптація і впровадження в практику викладання англійської для студентів медичних ЗВО і коледжів.

Мета дослідження – охарактеризувати шляхи оптимізації процесу вивчення нового словникового матеріалу на заняттях з англійської мови в медичних коледжах.

Матеріали і методи. Автор використовує автентичний підручник Вірджинії Еванс "Career Paths: Medical", призначений для підготовки медичних працівників, рідна мова яких не англійська. При цьому застосовуються здобутки комунікативного методу викладання іноземної мови із залученням першоджерел за авторством сучасних провідних методистів (С. Торнбері, Дж. Скрівенер).

Результати та їх обговорення. Джим Скрівенер визначає викладання англійської для медиків як різновид ESP (English for Specific Purposes). Особливістю таких занять є чітка орієнтація на специфічні потреби студентів, які вивчають мову, а також постійне співробітництво між викладачем англійської та студентами-медиками як фахівцями, що доповнюють знання дисциплін одне одного для побудови ефективного заняття. Підготовка викладача до заняття має охоплювати аналіз потреб і окремих студентів, і групи в цілому. Скотт Торнбері зазначає навіть про можливість самостійного підбору студентами навчальних матеріалів для себе, тоді як викладач виконує роль наставника і фасилітатора навчального процесу [4, с. 310–311]. Для ESP характерні звернення до неадапованих джерел (для напряму, що розглядається в статті, це будуть підручники з медицини, реальні приклади лікарняних інструкцій тощо), а також постійна практика в реальних мовленнєвих ситуаціях (імітація діалогів із пацієнтом, колегами; заповнення англомовних анкет, лікарняних листів тощо) [5, с. 97].

Важлива частина кожного заняття – засвоєння нової лексики. Знання слова означає правильне асоціювання його форми (усномовленнєвої чи писемної) та його значення. Крім того, продуктивне володіння лексикою означає вміння ввести її в потік мовлення. Для цього студент має орієнтуватися в можливих формах слова, а також знати його валентність (сполучуваність з іншими словами, необхідність використання прийменників тощо). Викладач-методист, автор численних праць із проблем викладання англійської мови як іноземної Скотт Торнбері зазначає, що засвоєння "лексику" (під цим терміном автор розуміє й окремі слова, і т.зв. "chunks" – усталені/стійкі словосполучення) має відбуватися в нерозривній єдності форми, значення і застосування лексичної одиниці, причому подача нового слова\словосполучення має бути в порядку Meaning-Form-Pronunciation. [5, с. 24–25]. Після презентації перевіряють розуміння студентами слова за допомогою так званих ССQ (concept-checking questions) – запитань, на які можна дати коротку ствердну чи заперечну відповідь [5, с. 24–25]. На один 45-хвилинний блок рекомендується подавати до десяти нових одиниць (зазвичай 5-7).

Розглянемо один із варіантів процедури вивчення нової лексики на прикладі фрагмента уроку (тривалість 45 хв), заснованого на матеріалі теми "Hospital departments" [3, с. 4–5] (матеріал адаптовано з джерела Evans Virginia, Jenny Dooley, Trang M. Tran. Career Paths: Medical. Newbury: Express Publishing, 2012. Матеріали захищені авторським правом авторів підручника; автор статті використовує їх як ілюстративний матеріал і не висуває претензій на їх авторство).

Провідна мета заняття – засвоєння назв відділень лікарні. Допоміжна мета – розвиток навичок читання для отримання загальної та конкретної інформації.

Основні етапи заняття:

1) Розминка. Виявлення фонових знань учнів. Етап pre-reading (підготовка до читання), тривалість – 3 хв.

Викладач: Before you read the passage, talk about these questions:

a) What are some different hospital departments? (Очікувані відповіді – surgery, dermatology... Студенти можуть опиратися на попередні знання і на схожість графічної та звукової форми термінів).

b) Why is it important to know what different departments do?

2) Читання тексту для отримання загальної інформації. Виконання тестового завдання типу True/False (3 хв)

Варто звернути увагу учнів на слово "Chair" і пояснити заздалегідь, що термін означає «завідувач відділення».

Питання для перевірки розуміння слова (concept-checking questions):

Is a chair a person? (Yes). Is it the boss of a hospital department? (Yes).

Heartland Hospital

Heartland Hospital's dedicated staff is here to serve you. Our first-class departments include:

Pediatrics: provides healthcare from birth to adulthood / Chair: Dr. Richard Collins

Obstetrics: cares for women through all stages of pregnancy / Chair: Dr. Susan Meeks

Radiology: creates X-rays and CT scans for all departments / Chair: Dr. Thomas Locke

Pathology: tests samples for all departments / Chair: Dr. Laura Howard

Surgery: performs everything from routine procedures to organ transplants / Chair: Dr. Rachel Silver

Cardiology: investigates and treats all heart problems / Chair: Dr. Paul Sartin

Dermatology: cares for everything from warts to skin cancer / Chair: Dr. Geoff Schmitt

Orthopedics: provides bone and joint care / Chair: Dr. Catherine Newland

Emergency: treats patients in life-threatening condition / Chair: Dr. Douglas Greene

Additionally, our pharmacy can fill prescriptions twenty-four hours a day, seven days a week.

Тестове завдання до тексту:

Read the website about a hospital's departments. Then, mark the following statements as true (T) or false (F).

1. Dr. Silver's department performs organ transplants.

2. Dr. Howard's and Dr. Locke's departments work with all other hospital departments.

3. The pharmacy is closed on Sundays.

3) Словникові вправи. Установлення відповідностей і заповнення пропусків (5 хв).

Тут допускається парна робота і самоперевірка (як альтернативу традиційній перевірці правильності можна розташувати на дошці список правильних відповідей після виконання завдань).

Вправа 3.1. Match the words (1-5) with the definitions (A-E).

1. pediatrics

4. dermatology

2. orthopedics

5. obstetrics.

3. cardiology

A the hospital department that specializes in the treatment of the heart and heart diseases

B the hospital department that treats women and unborn children during pregnancy

C the hospital department that specializes in the treatment of the skin and skin diseases

D the hospital department that specializes in the treatment of bones and muscles

E the hospital department that specializes in the treatment of children

Вправа 3.2. Fill in the blanks with the correct words from the word bank.

radiology pathology surgery emergency pharmacy

1 Please take this sample to _____ for testing.

2 An ambulance brought the patient to the _____ room.

3 Could you get the X-rays from _____ ?

4 The _____ on the first floor should have the medicine you need.

5 Take this patient to _____ for her transplant.

4) Аудіювання. Тренування навичок слухання для отримання конкретної інформації (9 хв).

Студенти прослухають діалог лікаря і пацієнта, після якого вони мають дати відповідь на запитання (множинний вибір) і заповнити пропуски в тексті. Діалог прослуховується двічі.

Вправа 4.1. Listen to a conversation between a doctor and a patient. Choose the correct answers.

1 Where is the dermatology department?

A downstairs **B** on the third floor **C** past the pharmacy **D** next to the emergency room

2 What will the woman likely do next?

A visit the pharmacy **B** go to the emergency room

C make a radiology appointment **D** go to the dermatology department

Вправа 4.2. Listen again and complete the conversation.

Doctor: Well, Mary, other than that rash, you're 1 _____

Patient: Okay, Doctor. What should I 2 _____ it?

Doctor: I want you to go to the dermatology. Make an appointment for them to 3 _____ it.

Patient: Where's that department?

Doctor: It's 4 _____ . Turn right when you pass the 5 _____ department.

Patient: Great, I'll head up there now.

Doctor: But first, you should refill your prescription at the 6 _____ .

Patient: The pharmacy is downstairs, right?

Doctor: Yes, next to the emergency room.

Для довідки наведемо повний варіант діалогу:

Doctor: Well, Mary, other than that rash, you're (1) **in great health**

Patient: Okay, Doctor. What should I (2) **do about it**?

Doctor: I want you to go to the dermatology. Make an appointment for them to (3) **look at it**.

Patient: Where's that department?

Doctor: It's (4) **on the third floor**. Turn right when you pass the (5) **Radiology** department.

Patient: Great, I'll head up there now.

Doctor: But first, you should refill your prescription at the (6) **pharmacy**.

5) Говоріння. Продуктивний етап заняття (15 хв). Застосовуючи метод рольової гри, студенти в парах виконують роль лікаря і пацієнта, створюючи власні діалоги на основі опрацьованого на попередньому етапі. При цьому студентів заохочують використовувати певні мовні кліше.

Викладач: With a partner, act out the roles below. Then, switch roles.

USE LANGUAGE SUCH AS: (мовні кліше для використання студентами)

I want you to go ...

Where's that...

It's on the...

Student A: You are a doctor. Talk to Student B about: a) where to go after an appointment; b) directions for where to go; c) why the patient is going there	Student B: You are a patient. Talk to Student A about where to go after an appointment.
---	--

6) Письмо. Продуктивний етап (10 хв). Студенти використовують матеріали діалогів, створених ними, для заповнення нотаток пацієнта про порядок відвідання відділень лікарні.

Use the conversation from the speaking task and the main lesson text to fill out the patient's notes.

Patient: **Mary Coburn**. Hospital visit notes

First stop: _____

Second stop: _____

Location: _____

Location: _____

Reason: _____

Reason: _____

Таким чином, за 40–45 хвилин, відведених на фрагмент заняття, студенти практикують усі чотири основні мовленнєві навички, застосовуючи здобуту на занятті лексику в контексті, наближеному до реальних ситуацій професійного мовлення.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Перспективним є введення в обіг британських підручників і поступова розробка на їхньому прикладі вітчизняних посібників, що залучають автентичні тексти медичного спрямування.

Вивчення лексики – це комплексний процес, що не обмежується лише заучуванням напам'ять списків слів із їх перекладами. Насамперед студенти мають бути здатними пояснити значення терміна, застосовуючи простіші вирази, а також увести його в контекст. Останнє забезпечить володіння лексичною одиницею як активною частиною словника й успішне використання її в письмовій та усній комунікації.

Разом із тим вивчення зв'язних, наближених до автентичних текстів медичної тематики напам'ять не слід відкидати як неефективний релікт часів граматико-перекладного підходу до вивчення іноземних мов. В обмеженій кількості це буде додатковою практикою з опанування студентами готових блоків мовлення.

Опрацювання студентами діалогів як імітації спілкування лікаря з пацієнтом/колегами – ефективний елемент продуктивної фази заняття з іноземної мови для медичних працівників, а також подібно до вивчення фрагментів автентичних текстів збагачує письмове й усне мовлення студента набором готових мовних конструкцій.

Список використаної літератури

1. Гальчун Н.П. Іноземна мова як складова підготовки висококваліфікованих медиків / Н.П. Гальчун // Педагогічний пошук. – 2014. – № 1 (81). – С. 25–27.
2. Проказа Д. Жорсткі умови. Як МОЗ змінює правила гри для студентів-медиків [Електронний ресурс] / Дар'я Проказа // Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/85088/Zhorstki_umovy_Jak_MOZ_zminuje_pravyla_gry
3. Evans V. Career Paths: Medical / Evans Virginia, Jenny Dooley, Trang M. Tran. – Newbury: Express Publishing, 2012. – 40 p.
4. Scrivener J. Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching. Third Edition / Jim Scrivener. – Oxford: MacMillan, 2011. – 416 p.
5. Thornbury S. Watkins. Peter. The CELTA Course: Trainer's Manual / Scott Thornbury, Peter Watkins. – Cambridge: CUP, 2007. – 186 p.

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ

Громова А. М., Мітюніна Н.І., Талаш В.В.

Українська медична стоматологічна академія

Визначено роль самостійної роботи студентів у підготовці до занять з акушерства і гінекології в закладі вищої освіти. Висвітлено види позааудиторної підготовки, охарактеризовано оснащення аудиторій і роль викладача в організації цього виду навчальної діяльності.

Ключові слова: самостійна робота, акушерство, гінекологія, студенти, позааудиторна робота, ЗВО, освіта.

The article defines the role of independent student work in preparation for classes on obstetrics and gynecology in higher educational institutions. There are also shown types of non-auditory training, audiences equipment and the role of a teacher in the work organization.

Keywords: independent work, obstetrics, gynecology, students, out-of-class work, higher education, education.

Сучасна вища школа України згідно з положенням про вищу освіту забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, які мають бути здатними до роботи на рівні європейських і світових стандартів. Особливо це важливо для лікаря, коли він самостійно має приймати рішення щодо надання допомоги хворому.

У процесі впровадження кредитно-трансферної системи навчання в ЗВО значна частина навчального матеріалу виносить на самостійне опрацювання студентами. Згідно з положенням «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних завдань. Самостійна робота студентів, підходить до якої потребують докорінних змін, на сучасному етапі навчання стає основою вищої освіти, важливою частиною процесу підготовки фахівців. Самостійна робота студентів важлива не лише для підвищення якості навчання в умовах ме-